

Vpišite se
v komunistično
partijo!

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO in uprava: 34131 Trst,
Ul. Capitolina 3 - Telefon 744046, 744047

DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica, Ulica Loechi, 2
Telefon 24-36

NAROCNINA: Letna 1000 lir, polletna 550
lir. Poštni tekoči račun: Trst 11/7000

Obnovljena izdaja - Leto XXI. - Štev. 13 (743)

TRST - 31. oktobra 1969

Posameznik a številka 40 lir

Petnajstrednik Spedis. in abb.
Quindicinale post. Gruppo II

Proslavimo obletnico oktobrske revolucije

Vstop v komunistično partijo bo
najdostojnejša proslava 7. novembra

Vsako leto ob tem datumu naša partija povabi svoje člane, naj obnovijo svoj pristop ter obvezo, da se kot protagonisti udeležijo pobud za to, da se stvari spremenijo tudi v Italiji, za ustvaritev nove družbe tudi v državi t.j. za ustvaritev socialistične družbe.

V teh dneh so tovariši v sekcijah razpravljali o pomenu sedanjih bojev in o krizi strank leve sredine. Razpravljali so tudi o stvarnosti svojih sekcij. Razpravljali so tudi o spremembah sestava prebivalstva v sekcijah, o usmeritvi prebivalcev, o rezultatih dejavnosti partije. Določali so akcijske naloge, ki jih bodo izvršili, da bodo odpravili nekatere šibkosti in organizacijske pomanjkljivosti partije. Ugotovljeno je tudi bilo, da zlasti mladina pozitivno odgovarja na pozive partije, da se polnoštevilno udeležuje manifestacij in drugih iniciativ partije. Ugotovljeno je tudi bilo, da je kljub tem pozitivnim dejstvom še vedno premalo mladine v vrstah naših organizacij. Podčrtano je bilo, da se je doslej preveč zanemarjala politična akcija napram mladim generacijam.

Po teh ugotovitvah so tovariši pristopili k delu in v nekaterih sekcijah so že dosegli konkretne rezultate. Sekcija v Križu je vpisala šest mladincev v partijo. V zgornji sekciji so tovariši sestavili seznam mladincev, katere bodo povabili, naj se udeležijo diskusije, ki jo bodo organizirali, diskusijo, na kateri bodo obravnavali vprašanja o partiji, o njenem pomenu sploh. Tovariši menijo, da se bo deset mladincev vpisalo v partijo. V Trebčah so razmere drugačne. Stiki med člani partije in mladino so ugodni. Mladina se aktivno udeležuje tudi v športu in v prosveti. Tudi v Trebčah so tovariši sklenili, da bodo več mladincev sprejeli v partijo. Podobne pobude so v načrtu tudi na Opčinah, v Dolini in v drugih vaseh.

Tovariši priznavajo, da je v zadnjih letih prišlo do določenega političnega premika tudi med mladino. Ugotavljajo, da se tudi mlada pokolenja bolje zavedajo vloge komunistične partije. Ugotavljajo tudi, da je potrebno izboljšati povezavo z mladino ter delati za to, da bo mladina v večjem številu vstopila v partijo. Jasno je, da če se bodo tovariši povsod bolje zavedali vsega tega, bo v partijo vstopilo več sto mladincev in mladink. In če se bo to zgodilo, potem smo lahko gotovi, da bo kampanja za včlanjevanje, ki se je že začela, zares uspešna. Privedla bo do pomladitve naših vrst.

Prihodnji teden bo poteklo 52 let od velike oktobrske revolucije. Proslavimo to zgodovinsko obletnico s tem, da obnovimo članke izkaznice.

Vabimo tovariše, naj se v teh dneh zglasijo na svojih sekcijah

ali pri tovariših, ki vodijo sekcije, zato da dvignejo izkaznico za leto 1970. Sekcijske odbore pa vabimo, naj organizirajo svoje delo tako, da bodo vsi člani proslavili 7. november s tem, da bodo obnovili svojo člansko izkaznico. Vse pa vabimo, naj proslavijo stoletnico rojstva Lenina s tem, da pripeljejo v partijo nove člane.

LINO CREVATIN

Danes prispe v Trst delegat
vietnamske osvobodilne
fronte tovariš Nguyen Than
Cong.

Ob 17,30 uri bo sprejem v
Ljudskem domu v Ul. Ma-
donna 19, ob 19. uri pa
bo srečanje z mladino v
Ljudskem domu v Križu.



Preteklo nedeljo je bila v Trstu manifestacija solidarnosti z vietnamskimi partizani. Predvideno je bilo, da se bosta manifestacije udeležila tudi predstavnika vietnamske osvobodilne fronte. Italijanske oblasti so zavlačevale izdajo vstopnega vizuma. Podelile so ga šele tedaj, ko je bilo prepozno, da bi tovariši utegnili priti pravočasno v Trst. Vst je zelo razburila udeležence nedeljske manifestacije. Kljub temu pa se je manifestacija vršila v eni izmed največjih mestnih dvoran. Na njej so govorili voditelji Zveze mladih komunistov, med katerimi je bil tudi tovariš Stojan Spetič, ki je govoril v slovenščini. Na manifestaciji je govoril tudi tajnik tržaške federacije KPI tovariš Cuffaro. V nedeljo popoldne je bila solidaristična manifestacija tudi v Ljudskem domu v Križu. Nastopil tudi pevski zbor Vesna. (Na sliki: udeleženci manifestacije v kinu Ritz v Trstu)

Spričo razširjenega razrednega spopada

Delavski boji in plenum CK KPI

Sindikalni boji, ki pretresajo Italijo, preraščajo, po splošnem mnenju vseh, ki sledijo političnemu dogajanju, v nekaj kakovostno novega. In to «novo» straši del javnega mnenja, ki je manj ne pripravljeno in predvsem družbeno - gospodarske vodilne kroge, Drugače sicer ne bi moglo biti, v kolikor je prav množična pripravljenost, da je ta «sindikalna jesen» odločilna etapa v zgodovini delavskega razreda v Italiji, gonilna sila družbenih spopadov, ki smo jim priča.

Delavski razred ne nastopa samo sindikalno, temveč stalno povezuje svoje gospodarske zahteve z drugimi, ki so demokratičnega oziroma družbenega značaja.

Neki tovariš je v razgovoru z urednikom neke milanske revije pravilno dejal, da bo delavstvo izšlo iz tega sindikalnega boja močnejše kot tedaj, ko ga je začelo, ker si bo medtem ustvarilo mrežo razčlenjenih demokratičnih in predstavniških organov, ki bodo sposobni v vsakem naslednjem trenutku spet začeti spopad in ga voditi do končne zmage. Dejansko so si delavci s tovarniškimi odbori, ki so pokončali sindikalno razklanost v delavnicah, z izvolitvijo «delegatov v obratih» uredili «vojsko», ki ni več izraz trenutne potrebe po izbojevanju nove kolektivne delovne pogodbe, temveč utrditev oblastnih pozicij delavstva na svojih delovnih mestih, v sami strukturi kapitalistične družbene ureditve. Ta «vojska» si je poleg notranjega reda zagotovila tudi uspešno strategijo — razčlenjeno obliko stavk, prekinitev dela, ki ustreza osnovnemu namenu oškodovati razrednega nasprotnika v čim večji meri, pri tem pa žrtvovati najmanj iz svojega. Jasno je namreč, da se veliko industrijsko podjetje ustavi, če prekine delo sto delavcev na tekočem traku. Oni sami stavkajo, ostalih desetstisoč

pa mora čakati, da tekoči trak spet steče...

V novo delavsko sindikalno strategijo spada brez dvoma tudi stalna mobiliziranost, ki se uresničuje v tem, da se razredni pritisk ne omili ali «zamrzne» ob začetku pogajanj, temveč neprestano učinkuje in dejansko približuje dan podpisa pogodbe, čimveč se možnosti gospodarjev kréjijo.

Toda zapisali smo, da je v italijanskem sindikalnem gibanju nekaj kakovostno «novega»: gre v prvi vrsti za obnovljeno sindikalno enotnost, ki se uresničuje po dvajsetih letih ločenega nastopa, na najnaprednejši osnovi; z druge strani pa predstavlja «novost» in kakovostni skok z drugimi, ki od blizu zadevajo vprašanje oblasti, političnih reform, vprašanje vlade.

Ko postavljajo delavci v svojih enotnih nastopih (in v mislih imamo tako demonstracije, kakor tudi splošne stavke za družbene reforme) tudi zahtevo po rešitvi vprašanja stanovanj, zdravstva, prevoza, preosnove šolstva in pod., dejansko začrtujejo program vlade, ki bi ustrežala delavskemu gibanju v naj-

širšem pomenu besede — tistemu gibanju, ki se z vrtoglavo hitrico približuje splošnemu spoznanju, da je bodočnost Italije v socialistični družbeni ureditvi. Delavci se zavedajo dejstva, da bi se izjalovile vse njihove zahteve, če bi ostala vsa sredstva gospodarske in družbene politike v rokah razrednega nasprotnika, ki s cenami, krčenjem tržišča, novimi dajatvami, davki in dr. lahko kot mehur izpraznejo napihnjene dosežene uspehe. Od tod dvojen sklep, da se sindikalni in razredni spopad ne preneha s podpisom delovnih pogojev, drugič pa tudi, da se morajo sindikalni uspehi konsolidirati z družbenimi in gospodarskimi reformami, ki nujno peljejo, po vzorčno povezani poti, k ustvaritvi nove politične večine, ki jih edina lahko uresniči.

V tem smislu je zgodovinskega pomena zadnji plenum centralnega komiteja KPI, ki je dosledno postavil osnovno vprašanje preraščanja sindikalnih in drugih nastopov v splošen politični nastop za spremembo vladne politike, za nov premik na levo.

Komunisti morajo imeti v teh bojih, v najtesnejšem sodelovanju z drugimi zavezniki, vodilno vlogo. Prebiti morajo, kjer še ostaja led protikomunističnih diskriminacij in stvarno uveljavljati težnje najširših ljudskih množic po korenitih družbeno-političnih spremembah.

Meščanski tisk je večkrat zatrobil, da «rinejo komunisti v vlado». Resnici na ljubo izhaja, da se komunisti zavzemajo za korenito druž-

beno-gospodarske reforme, ki jih mora pač nekdo uresničiti. Levosredinske vlade so se izkazale nespособne v tem smislu, ker so bile preveč povezane z vodilnimi krogi industrije ter evropskimi monopoli. Korenitih reform pa ni mogoče uresničiti brez efektivnega sodelovanja najširših delavskih množic pri njihovem izvajanju. Komunisti torej ne postavljamo vprašanja vstopa v vlado (ministri, korupcija in podobno), temveč nujnost političnih sprememb, ki so že dozorele: premostitve antikomunističnih diskriminacij, demokratično dialektiko v predstavniških organih, ki bi morali zaživeti na nov način in končno, v perspektivi, ustvaritev — na valu dosežene enotnosti delavskega gibanja in okrepitve njegove moči — nove politične večine, ki naj uresniči osnovne težnje množičnih nastopov letošnje jeseni, kakor tudi končno razreši zgodovinska protislovja v italijanski družbi

Drugi del svoje seje, a povezano s prvim, je plenum CK posvetil vprašanju enotnosti v KPI.

Partiji je v teh trenutkih nujno potrebna dejanska in trdna enotnost v lastnih vrstah, ki je hkrati tudi jamstvo prave notranje demokracije, za katero ne menimo, da se izraža samo v strujanju in frakcijski dejavnosti manjših in večjih skupin. Od tod široka politična diskusija o pobudi nekaterih članov CK KPI, ki so — v nasprotju z osnovnimi načeli demokratičnega centralizma — začeli izdajati last-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Edvard Kardelj odgovarja na vprašanja revije "Rinascita"

Možnosti za uvedbo sistema kolektivne varnosti so danes bolj stvarne kot v preteklosti

Predstavniki Komunistične partije Italije in Socialdemokratske stranke Nemčije so se dogovorili, da bodo v glasilih «Rinascita» in «Die Neue Gesellschaft» odprli razpravo o vprašanih evropske varnosti in o možnosti sklicanja konference evropskih držav. Pobuda za to razpravo je prišla potem, ko so se države članice varšavskega pakta na sestanku v Budimpešti ugodno izrekle o sklicanju konference evropskih držav in potem, ko so države članice atlantskega pakta sklenile, da bodo proučile to vprašanje. «Rinascita» in «Die Neue Gesellschaft» sta povabili k sodelovanju najuglednejše politike, sindikaliste, gospodarstvenike, znanstvenike in kulturne delavce. «Rinascita» je dne 17. oktobra objavila odgovore tovariša Edvarda Kardelja, člana izvršnega odbora predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije. (Objavljamo odgovore na vprašanja, ki jih je predložila «Rinascita».)

VPRASANJE — Partiji imata popolnoma različno mnenje o paktu NATO. Vendar sta obe strani pokazali konkretno zanimanje za evropsko politiko, ki bi usmerila celino h kolektivnemu varnostnemu sistemu, zasnovanemu na opuščanju blokov in samostojnem prispevku vsake države. Kateri ukrepi, četudi postopni, bi bili v ta namen potrebni? Kakšna je v taki perspektivi funkcija političnih sil?

ODGOVOR — Ideja o kolektivni varnosti je eden izmed naprednih sadov najnovejše zgodovine. Družbeno-politični razvoj človeštva, še posebej Evrope, je v minulih petih desetletjih, zlasti pa po drugi svetovni vojni, vnesel precej globoke spremembe v družbeno-politično ureditev sveta. Razpad kolonialnega sistema, vedno močnejše uveljavljanje načel o narodni neodvisnosti in samoopredelitvi, višja stopnja demokratičnosti na nekaterih področjih mednarodnih odnosov, socialistične revolucije in socialistična praksa v številnih državah, buren razvoj proizvodnih sil na podlagi sodobnega znanstveno-tehničnega napredka vedno bolj širijo področja «skupnega pomena» za narode in ustvarjajo okoliščine za višje oblike mednarodne integracije kakor tudi za ustrezni razvoj zavesti človeštva. S tem se nenehno zožuje območje nemejene nadvlade nacionalističnega egocentrizma ali imperialističnih in drugih nasprotij, ki so značilna za zgodovinsko obdobje imperializma in hegemonizma.

Vzporedno s temi procesi sta se močno spremenili narava in moč vpliva, ki ga imajo razlike v družbenih sistemih oziroma nasprotja med kapitalizmom in socializmom na razvoj mednarodnih odnosov. Ne samo navedeni procesi, ampak tudi naraščajoča moč socialističnih odnosov, ki se prebijajo po raznih oblikah v družbeno prakso človeštva, kakor tudi spremembe v strukturi razvitega kapitalističnega sveta ter naraščajoči pritisk, ki ga nerazviti svet izvaja tako na kapitalističnega kakor na socialističnega, so omogočili, da je postala misel, da bi z vojno bilo mogoče preprečiti razvoj socializma, nestvarna. Hkrati so isti dejavniki, kakor tudi notranja nasprotja v razvoju socialistične prakse omogočili, da je danes bolj kot kdaj prej nemogoče vsiljevati socializem od zunaj z vojno. Taka usmeritev bi v sodobnih razmerah sejala nezaupanje v ekonomsko, politično in moralno silo socializma kot svetovnega sistema. V takih okoliščinah se vedno bolj krepi ideja o miroljubnem sožitju med državami z različnimi družbenimi sistemi, kot oblika nasprotovanja vojni in osvobajanja notranjih revolucionarnih družbenih procesov v vsaki posamezni državi izpod zunanjskega pritiska, nevmešavanja in groženj z vojno. Na takih tleh je nastala tudi politika ne-

uvrščanja kot odpor uvrščanja v stare oblike mednarodnih odnosov, posebej v vojaških zvezah, boju za interesna območja in delitvi sveta ter hegemoniji velikih, močnih in ekonomsko razvitih nad šibkejšimi in manj razvitimi.

VPRASANJE — V sodobnem sistemu mednarodnih odnosov še vedno prevladujejo oblike in sredstva iz obdobja imperializma.

ODGOVOR — Pomemben vpliv na oblikovanje mednarodnih odnosov ima tudi notranja dialektika v razvoju vojaških zvez, blokov in podobnih formacij. V vsaki izmed blokovskih organizacij, ne glede na to, da so med blokovi razlike v njihovi družbeno-zgodovinski vsebini, vlogi in usmeritvi, obstajajo nasprotja v interesih in odnosih med blokovskimi partnerji; eni se boje, da se ne bi zmanjšala notranja kohezija blokov, drugi pa takšne kompleksne odvisnosti od blokovskih interesov, ki vodi k omejevanju lastne neodvisnosti. Ta nasprotja so notranja negacija blokovskih sistemov in so toliko močnejša, kakor bolj se manjša mednarodna napetost. Z drugimi besedami, tudi ta notranja dialektika v razvoju klasičnih oblik mednarodnih odnosov vodi k njihovemu upropačanju, pa tudi k opuščanju blokovskih sistemov ter vpliva na to, da se vedno več človeštva usmerja h kolektivni varnosti in demokratizaciji mednarodnih odnosov.

Toda tudi nasprotne težnje so zelo močne in imajo globoke korenine v strukturi nasprotij sodobnega sveta. Ne gre zgotjati za nasprotja, ki izhajajo iz sodobne kapitalistične in imperialistične družbene strukture sveta, v katerem se obnavljajo številni elementi prejšnjega obdobja. Zato pri reševanju teh problemov ne gre samo za boj med dvema sve-

tovoma, ampak tudi za notranja nasprotja vsakega izmed njih.

Vse to omogoča, da v sodobnem sistemu mednarodnih odnosov še vedno prevladujejo oblike in sredstva iz obdobja imperializma. Toda ti faktorji, ki delujejo tako, da izključujejo vojno kot sredstvo v mednarodnih odnosih in vodijo k opuščanju vseh tistih oblik odnosov, ki so povezani s politiko o neizbežnosti vojne, so zelo močni. Njihova krepitev je zakonit zgodovinski proces, objektivna potreba za napredek človeštva in njegovih proizvodnih sil. Danes ga pospešuje tudi naraščajoče spoznanje, da je to edina pot, da se izognemo uničujoči jedrski vojni. Zato so danes zgodovinske možnosti za uvedbo sistema kolektivne varnosti — v svetu sploh, še posebej pa v posameznih delih oziroma območjih sveta — veliko realnejše kakor pred desetletji. Še zlasti velja to za Evropo, v kateri so napredni procesi morda najbolj napredovali.

Naloga političnih sil, ki želijo prispevati k takim gibanjem, je po mojem mnenju predvsem v akciji za krepitev vseh tistih dejavnikov, ki so že doslej prispevali k demokratizaciji mednarodnih odnosov v vseh smereh. Vsaka pobuda in akcija v politični, ekonomski, kulturni in znanstveni ter še drugih sferah, ki krepi zaupanje in zblizuje evropske narode, je pomemben korak za krepitev njihove neodvisnosti in enakopravnosti, s tem pa tudi za premagovanje sedanjih ovir. Taki usmeritvi morajo ustrezati tudi dejanja, to je politične metode odgovornih vlad in državnikov ter drugih političnih dejavnikov. V tem smislu je poleg številnih delnih aktov o sodelovanju na raznih področjih družbenega življenja vsekakor še posebno važen napor, da evropske države tako rekoč nenehno v procesu skupnega dogovarjanja, vzajemno ugotavljajo, koliko so že dozorele za oblikovanje sistema kolektivne varnosti v Evropi. Za to so koristni razni predlogi za navezavo stikov in sodelovanja na področju gospodarske menjave med vlada-mi, javnimi delavci, političnimi organizacijami itd., pri čemer je lahko vsak njihov korak bliže k spoznavanju, da evropski narodi potrebujejo tak sistem. Posebne

(Nadaljevanje na 4. strani)



Ob priliki odkritja partizanskega spomenika v Doberdolu je bila v dvorani tamkajšnjega prosvetnega društva «Jezero» razstava dokumentov in slik NOB. Razstavo je obiskalo mnogo ljudi. Poučna bi lahko bila tudi za razne «Miklavže», ki čestokrat v Katoliškem glasu žaljivo pišejo o parti zanski borbi...

Potreben je enoten nastop proti reakcionarnim krogom

Borba delavskih množic v Italiji se vedno bolj širi. Številne kategorije delavcev zahtevajo obnovo delovne pogodbe, večje sindikalne svoboščine, izboljšanje plač in druge pravice.

Zelo pomembno je dejstvo, da je sedanja borba delavskega razreda povsem enotna, da jo podpirajo vse napredne politične in vse sindikalne organizacije. Lahko rečemo, da tako široke enotnosti v vrstah delavskega razreda v Italiji še ni bilo.

Toda vodilni delodajalski krogi trmasto vztrajajo pri svojih stališčih, vlada pa ne kaže razumevanja za stvar delavskega razreda. Kljub temu pa vodilni delodajalski krogi začenjajo čutiti vroča tla pod svojimi nogami; začenjajo čutiti, da so vedno bolj osamljeni. Zato se poskušajo naslanjati na združeno reakcijo in na potuhnjene fašiste.

Reakcionarne skupine se poslužujejo najrazličnejših spletk, da bi ustvarile zmedo v državi, povzročile razdor v delavskih vrstah, omajale in zrušile enotnost delavcev ter disciplino v delavskih borbah.

Pred nedavnim je prišlo do hudih provokacij v mestu Reggio Calabria. Fašisti so napovedali v tem mestu neko zborovanje, katerega naj bi se udeležili njihovi privrženici iz raznih južnih pokrajin. Oblast je zborovanje v zadnjem trenutku sicer prepovedala, ni pa preprečila provokacij.

Ob dnevu mrtvih počastimo spomin padlih v NOB in v koncentracijskih taboriščih.

Okno v svet

Švedska vlada bo podprla Demokratično republiko Vietnam

Ze dalj časa so odnosi med Švedsko in ZDA dokaj napeti. Kaj se dogaja, da je prišlo do nerazumevanja, bolje bi rekli odpora do ameriškega ekonomskega in političnega pritiska?

Pred dnevi so bile na Švedskem volitve, ki so potrdile oblast socialdemokratski stranki. To seveda ni nobena novost ali presenečenje. Toda mož, ki je prevzel vodstvo te stranke je izvanreden. Olof Palmer, ki je že prej slovel kot naprednjak, vodi danes švedsko politiko in je lahko za vzgled vsem socialdemokratom in socialistom. Premier Palmer je takoj po volitvah obrazložil svoj program, ki je sestavljen, kot pravi, iz enostavnih pomembnih resnic. Najvažnejša enostavna resnica, ki je razkačila ameriške kapitaliste je priznanje Demokratične republike Vietnam in še posebej znatno denarno posojilo.

Taka nepričakovana odločitev je šokirala ostale skandinavske dežele in predvsem, seveda ZDA. Kakor smo že zgoraj omenili je premier Palmer naprednjak in se je že kot vice-premier udeležil v Stockholmu leta 1968, skupaj z vietnamskim veleposlanikom v Moskvi protiameriških manifestacij.

Seveda «odgovor» iz ZDA na tako «izdajstvo» ni bilo treba čakati. Najprej se je oglašila ameriška državna banka «Export-Import Bank», ki je naznanila, da ne bo nudila

Pred nekaj dnevi je prišlo do nove provokacije v mestu Pisa. Fašistične skupine so navalile na demokratične študente. Zaradi tega je prišlo do neredov. Demokratične sile niso mogle dopustiti, da bi fašistični pu-stolovci počenjali kar se jim zljubi. Posegla je policija in prišlo je do spopadov, ki so terjali mnogo ranjenih, en študent pa je padel. Vsa demokratična in protifašistična javnost je fašistično provokacijo odločno obsodila.

Politični urad Komunistične partije je v zvezi z vsemi temi dogodki objavil posebno sporočilo, v katerem je med drugim rečeno, da so provokacije, do katerih je prišlo v Pisi in v drugih krajih države, poskus, da bi spričo množičnega in zakonitega delavskega boja delavskega razreda ustvarili ozračje, v katerem bi bilo mogoče z dejanji odkrite provokacije in potvarjanja značaja delavske borbe ter s kampanjo napadov spremeniti značaj razredne borbe, ki je v teku.

V dokumentu političnega urada KPI je tudi rečeno, da negativno zadržanje vlade, opuščanje, ki presega meje, opogumlja reakcijo. Dogodki, do katerih je prišlo, nujno terjajo od vseh političnih skupin, da resno presodijo položaj, od sil, ki sodelujejo z vlado pa terjajo, da spoznajo svojo odgovornost. Nihče se ne more izogniti odgovornosti. Nujno potrebno je, da se zavrne nasilje delodajalskih vodilnih krogov in sil, ki so na njihovi strani, da se zatire žarišča provokacij. Nujno potrebna je okrepitev enotnosti vseh demokratičnih in levičarskih sil.

Politični urad KPI poudarja, da je treba odgovoriti na provokacije delodajalskih krogov in reakcijo, da je treba mobilizirati vse sile, ki so naklonjene pravičnemu boju delavskih množic.

posojil državi, ki s tem denarjem javno podpira državo, ki je v vojni z ZDA. V Washingtonu pa je razkačen republikanski senator William J. Scherle zahteval, da mora Švedska takoj vrniti posojila. Skrajno desničarski predstavnik John R. Patrik pa je izjavil, da je prvi minister Olof Palmer «skandinavski Castro», tri dni kasneje je moral švedski zunanji minister Nilsson odposlati v Washington pismo v katerem je obrazložil, da Švedska bo nudila kredit samo iz humanitarnih razlogov.

Seveda to ni zadostovalo ljudem, ki vodijo ameriško politiko in tako so zagrozili z bojkotom in s finančnimi represalijami. To ni nič čudnega, ko imajo ZDA svoj kapital v vseh zahodnih državah, ki služi le za ohranitev ameriških privilegijev in kot v takih primerih, za bojkot in izsiljevanje. ZDA pa ne vodijo tako brezsmiselnih politik, da bi puščala lastni kapital na tuji zemlji brez čuvajev. V tem slučaju je ime čuvaja Sundblad, to je generalni direktor švedskega concerna Sora Kopparberg. Gospod Sundblad je izjavil, da tako politično stanje ovira trgovino med obema državama in da bi bila huda izguba za Švedsko gospodarstvo, če bi ZDA odpovedale nova naročila. Toda Palmer ima podporo celotne švedske javnosti, ki se zaveda kakšen velik pomen ima tak dogodek v političnem življenju nevtralne Švedske.

Katastrofa v Banjaluki

Pomagajmo prizadetemu ljudstvu!

Banjaluko je v ponedeljek, 27. oktobra prizadel strahovit potres. Velik del mesta je porušen ali zelo poškodovan. Tisoči prebivalcev so brez strehe nad glavo, mnogo je ranjenih, mnogo mrtvih.

Skopje, ki je bilo strahovito prizadeto pred šestimi leti, še ni zacelilo vseh ran, niso še zaceljene rane, ki jih je pred dvema letoma zadobil Debar, in spet se je pojavila katastrofa, ki je hudo prizadela jugoslovansko skupnost.

«Vest o katastrofalnem potresu v Banjaluki, ki je terjal toliko človeških žrtev in ki je povzročil velikansko materialno škodo, me je močno pretresla. Iskreno sočustvujem z občani Banjaluke in drugih prizadetih območij ter z vsemi prebivalci Bosne in Hercegovine,» tako se glasi brzojavka, ki jo je predsednik Tito poslal predsedniku skupščine Socialistične republike Bosne in Hercegovine. Predsednik Tito je že drugi dan po katastrofi obiskal nesrečno mesto.

Predsednik izvršnega sveta SFRJ Ribičič, ki je tudi obiskal Banjaluko, je pozval vse družbenopolitične skupnosti, delovne organizacije in vojsko, naj se vključijo v akcijo za učinkovito in hitro pomoč prizadetemu mestu. Po obisku v Banjaluki je izjavil: «Zdi se mi, da sem v mestu, ki je doživelo bombardiranje in moram reči, da je to ena izmed največjih nesreč po katastrofi v Skopju. Za to, da je manj človeških žrtev kot bi jih lahko bilo glede na razdejanje, se je treba zahvaliti trezni politiki, ki jo je vodil mestni štab pred elementarnimi nesrečami. Vsekakor je bilo pametno, da so po potresu pozvali prebivalce, naj se ne vračajo v stanovanja in da so podvzeli vse druge ukrepe, da bi obvarovali človeška življenja. Žal, se je izkazalo, da je nov močnejši sunek prišel tedaj, ko so mislili, da se je zemlja že umirila.»

Posebni poročevalec ljubljanskega «Dela», ki je takoj po potresu obiskal Banjaluko je takole zapisal:

«Potres! Kako strašno zveni ta beseda. Zemlja se zgane, vzvalovi, delo človeških rok se ruši, izginja v oblakih prahu, pod ruševinami ugašajo življenja. Ta strahota je doletela Banjaluko in Bosensko krajino...»

Zamolčko grmenje je prihajalo iz notranjosti zemlje, skorja je začela svoj divji ples, tako da smo imeli občutek, da stojimo na palubi ladje, ki pluje sredi orkana. Hip na to pa se je začel dom študentov pred našimi očmi in nekdanjimi stanovalci podirati kot da bi bil sestavljen iz vžigalnih škatljic in ne iz opeke, betona in železa. Potem pa se je Banjaluka zavila v oblak gostega prahu, iznad katerega so krožili golobje in s presunljivim vriščem oznanjali gorje, ki ga je narava znova prizadela ljudem. Onemeli smo nad strahoto, ki se nam je počasi prikazovala iz prašne zavese. Še nekaj trenutkov pred tem se pred nami bohotili moderono krojeni stanovanjski bloki s številnimi balkoni in bleščečimi pročelji. Zdaj so bili podobni razpadajočim srednjeveškim gradovom, kot pa bivališčem človeka današnjega časa. Povsod krik, stok ranjenih, na obrazih mimoidejih strah pred resničnostjo...»

Snemalec Filmskih novosti Aco Jovanovič je dejal: «Zeel sem posneti džamijo, ki je s svojo odpornostjo kljub stoletjem kljubovala prvemu potresnemu sunku, medtem ko so se novejšje zgradbe okoli nje razma-

jale ali pa celo porušile. Pritisnil sem na sprožilec in snemal. Zagrmelo je. Okoli niene je padalo kamenje. Začel sem bežati. Na sprožilec sem pritiskal toliko časa, dokler nisem zaslišal krika starejšega moža, ki ga je zadelo kamenje. Sele tedaj sem zagledal prazen prostor tamkaj, kjer je nekoč stoletjem kljuboval minaret.»

S podobnimi pripovedovanji o čividcev katastrofe bi lahko nadaljevali, pa že ti dve zadostujeta za to, da si lahko ustvarimo približno jasno sliko položaja v nesrečnem bosanskem mestu.

Res je, da lahko bi še več ljudi izgubilo življenje v katastrofi in mnogo večje bi lahko bilo tudi število ranjencev. Da se to ni zgodilo gre zahvala učinkoviti akciji štaba pred elementarnimi nesrečami. V bolnišnici, ki je bila ob prvem potresnem sunku močno poškodovana je bilo okrog 500 nepremičnih bolnikov. Preden je nastopila apokalipsa so bolnike prenesli na prosto.

Banjaluka je drugo najpomembnejše mesto v Bosni. Ima okrog 70.000 prebivalcev. Mesto je staro. Že za časa rimskega imperija je stala tam močna trdnjava. Bila je pomembno središče tudi za časa turške okupacije in kasneje pod Avstrijo.

V Banjaluki je precej industrije. Najpomembnejša je tovarna celuloze. Pomembni sta tudi livarna in pa tovarna za predelavo sadja. V mestu je tudi večje podjetje, ki izdeluje čevlje, katere izvažajo predvsem v Sovjetsko zvezo.

Banjaluka je bila že štirikrat prizadeta zaradi potresa. Močan potres je bil leta 1888, pa tudi leta 1935.

Vest o katastrofi v Banjaluki je imela velik odmev v Jugoslaviji in v svetu. Od vsepovsod so že prišli konkretni izrazi solidarnosti. Zvezni izvršni svet SFRJ je nakazal deset milijonov za prvo pomoč nesrečnim prebivalcem. Prispevki za ponesrečence prihajajo tudi iz drugih krajev.

Primorski dnevnik je začel nabirati prispevke za žrtve potresa v Banjaluki. Kdor želi pomagati prizadetim, lahko to stori v upravi lista v Trstu, Ulica Montecchi 6.

Deželni komite KPI je poslal centralnemu komiteju Zveze komunistov Slovenije brzojavko, ki pravi: »Italijanski in slovenski komunisti Furlanije-Juljske krajine izražajo svojo bratsko solidarnost s hudo prizadetim prebivalstvom Banjaluke in vas naprošajo, da sporočite svojcem žrtev iskreno sožalje.«

Tudi Slovenska kulturno gospodarska zveza v Trstu je poslala svoje sožalje, Slovensko gledališče v Trstu pa je namenilo inkaso predstave v petek 31. t. m. v korist Bosenskega narodnega kazališta v Banjaluki.

Bralce našega lista vabimo, naj priskočijo na pomoč prizadetim.

Obiščite razstavo slikarja Ceja v Kulturnem domu

Slikar Demetrij Cej razstavlja v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu. Razstava je odprta vsak dan (do 10. novembra) od 12. do 14. ure in od 17. do 19. ure ter ob vsaki predstavi ali prireditvi v Kulturnem domu.

Razgovor s tovariši, ki vodijo občinsko upravo v Zgoniku

Poglaviti problem: javna dela

Pred kratkim smo se srečali s tovariši, ki vodijo občinsko upravo v Zgoniku. Pogovarjali smo se o raznih vprašanjih. Seznanili smo se z uspehi občinske uprave in tudi s težavami, ki jih srečuje.

Znano je, da občinske uprave na splošno s težavo rinejo naprej. Obstoječi zakoni ne dajejo ustrežne avtonomije občinam. Posebno prizadete so manjše občine. Dohodki teh občin ne zadostujejo niti za kritje upravnih stroškov. Od tu upravičena zahteva po novem zakonu, ki ga zahtevajo vse napredne sile v državi.

«Med najpomembnejše probleme v naši občini spada problem javnih del.» Tako je poudaril župan tovariš Jože Guštin. «Naša občina prejema po osem milijonov lir prispevka za javna dela. To pa ne zadostuje, zakaj potrebe so številne. Naša občina med drugim nujno potrebuje primeren dvorano, v kateri bi mladina nemoteno razvijala športno dejavnost. Seveda bi dvorana služila

tudi v kulturne namene. Če bi imeli dvorano, bi lahko tudi pri nas gostovalo Slovensko gledališče in tudi dejavnost domačih kulturnih skupin bi prišla do izraza. Že mnogo let si prizadevamo, da bi uresničili to željo, žal pa, doslej nismo uspeli. Nismo uspeli, ker nimamo dovolj sredstev. Kljub temu pa nismo opustili prizadevanj za uresničitev tega cilja.»

«Med zelo pomembne probleme spada tudi problem ceste, ki povezuje Briške z Opčinami.» Tako je poudaril občinski odbornik tovariš Hrovatin. O tej cesti se je že mnogo govorilo in pisalo. Cesta je v obupnem stanju zlasti na odseku od železniškega podvoza do spojitve s pokrajinsko cesto. Železnica je zgradila nadvoz, a zgradila ga je slabo. Ni odtočnih naprav, zato je v deževnem vremenu pri podvozu tako velika luža, da je dejansko nemožna prehod. Vojaška oklopna vozila cestišče stalno kvarijo.»

Ceravno je omenjena cesta zelo važna — ali bi vsaj morala biti — je zgošča občinska uprava ni hotela prevzeti. Ni je hotela prevzeti niti tržaška pokrajinska uprava. Občinski upravitelji v Zgoniku so se namreč zavedali, da bi za ureditev te ceste ne zadostoval en letni prispevek, ki ga vladni komisariat daje občini. Menili so, tako se zdi, zakaj naj bi mi prevzeli odgovornost za slabo izvršeno delo? Na vloge, ki so jih občinski upravitelji dostavili vladnemu komisariatu, so prejeli odgovor, ki se glasi približno takole: «Najprej naj nekdo sprejme juridični status, šele potem bi se dalo nekaj urediti.» Pretekli teden je občinska uprava sklenila, da prevzame cesto, zahtevala pa bo, kar ji je bilo obljubljeno.

V pogovoru smo se dotaknili tudi druge izredno pomembne ceste, tiste, ki povezuje Zgonik z Gabrovcem in Prosekom. Ta cesta je od aprila dalje zaradi del na nadvozu pri Gabrovcu zaprta za promet. Tudi tu je vmes železnica. Občinska uprava si je mnogo prizadevala za to, da bi bila dela čimprej dokončana. Vendar pa se dolgo časa ni nič premaknilo z mrtve točke. Zaradi tega je tudi poslanec Škerk interveniral na pristojnem mestu v Rimu. No, pred nekaj dnevi so začeli delati...

Dolgotrajna zapora omenjene ceste je občutno prizadela občane. Oškodovano je bilo tudi gostinstvo. Upamo, da bodo dela kmalu končana in da bo cesta zopet odprta za promet.

Tudi cesta, ki vodi na proseško železniško postajo je zelo slaba. Po njej se razvija živahen mednarodni tovorni promet. Že zaradi tega bi moral kdo drugi skrbeti za vzdrževanje te ceste, pa tudi zaradi tega, ker občina nima od prometa na omenjeni železniški postaji nobene koristi. Kljub temu pa je občinska uprava namenila tri milijone lir iz svojega skromnega proračuna za popravilo omenjene ceste.

V razgovoru o javnih delih so tovariši med drugim poudarili: »Ker je letni prispevek, ki ga dobi občina od vladnega komisariata prenizek, ni mogoče rešiti vseh vprašanj. Zaradi tega ni bil še razpisan natečaj za dela, ki so bila predvidena v zadnjih letih. Med drugim gre za razširitev ceste v Saležu in za prenovitev javne razsvetljave v vseh vaseh zgošče občine. Šele pred kratkim je nadrejena oblast sporočila, da bo natečaj lahko v kratkem razpisan.«

Boleče vprašanje je vprašanje vojaških služnosti. Kot je znano je vojska že pred mnogimi leti razlastila zemljišča, kjer je letališče. Angloameriška vojaška oblast je zgradila pri Briških vojašnice. To je pomenilo hud udarec za mnoge kmete. Sedaj gradijo v bližini Briškov nove vojaške objekte, skladišča za strelivo. Vojska je zasedla okrog 50.000 kv. metrov zemlje. Vojaški služnosti bodo podvrgli še en milijon kv. metrov zemljišča. Ponudili so izredno nizko ceno: 100 lir za kvadratni meter! To bo nov hud udarec.

Ob tem ne moremo mimo ne da bi ožigosali to dejanje. Vprašujemo: kako je mogoče, da gradijo tovrstne vojaške objekte v neposredni bližini obljudenih krajev in blizu državne meje? Ali ni to v navzkrižju s toliko opevano politiko dobrega sosedstva in mirosljubnega sožitja?

Ožigosati moramo tudi dejstvo, da odzemanje kmetom zemljišča na osnovi takomenovanih »odlokih o začasnih zasedbi«, zaradi česar bodo morali prizadeti dolgo čakati na odškodnino. (Se nadaljuje)



Prejšnjo nedeljo je bil v Kulturnem domu v Trstu koncert godb na pihala. Nastopile so godbe iz Trebča, s Proseka, iz Nabržine in Dobrodoba. Skupno je nastopilo nad sto godbenikov. Ob tej priliki so najzaslužnejši godbeniki prejeli Galusova odličja. Podeljenih je bilo 68 zlatih, 10 srebrnih in 6 bronastih odličij

Spominska svečanost v Beranu

Ob 40-letnici ustrelitve Vladimira Gortana

Dne 17. oktobra je minilo 40 let od dneva, ko so fašisti ustrelili znanega istrskega narodnega junaka Vladimira Gortana. Zloglasno posebno sodišče je Gortana obsodilo na smrt v prepričanju, da bo s tem strlo upor protifašistov v Istri in v Slovenskem Primorju. Toda ušlo se je. Gortanova smrt je res bridko odjeknila a je tudi učvrstila protifašistični boj. Zato Gortanova žrtev ni bila zaman. Istrani so svojemu junaku v njegovi rojstni vasi — v Beranu — postavili veličasten spomenik.

V nedeljo, 19. oktobra so v Beranu počastili spomin Gortana. Spominske svečanosti, ki je bila združena s proslavo petdesetletnice ustanovitve KPJ in SKOJ, so se udeležili tudi številni bivši politični jetniki iz Trsta in večja skupina mladincev in mladink s Tržaškega, Goriškega in iz Slovenske Benečije. Dušan Kalc iz Trsta je v govoru pred Gortanovim spomeniku med drugim poudaril, da je treba borbo, za katero se je žrtvoval Gortan, združiti v duhu z borbo, ki se danes vodi po svetu proti povratku fašistične miselnosti in za uveljavitev človeških pravic. Omenil je borbo, ki se vodi v Vietnamu in v drugih deželah ter se dotaknil sedanje

stvarnosti pri nas. Med drugim je dejal: «Naša evolucija ni odvisna le od pridobitve pravic, ker s tem asimilacije še ne bomo zaustavili; odvisna je tudi od koeficienta naše zmožnosti postopnega utrjevanja narodne zavesti. Da bomo ta koeficient povečali, je treba veliko naporega dela in mnogo sil. Tega bi se morali zavedati predvsem mi mladi, morali bi množično in bolj zavestno poprijeti za vajeti v vseh naših organizacijah. Ogrožena skupnost, kakršna je naša, pa se mora za zavarovanje svoje celovitosti stalno opirati predvsem na tri silnice: na zgled matične domovine za ohranitev narodnostno-kulturne celovitosti, na zgled vseh jugoslovanskih narodov, ki so izšli iz zmagovite narodno osvobodilne borbe in se utrdili v socializmu in na spremljanje in udeležbo pri evoluciji življenja v državi, v kateri živimo. Zato torej ne moremo in ne smemo svojih problemov reševati izven konteksta enotnega kulturnega prostora, kot ga ne moremo in ne smemo reševati ob zanikanju ali preziranjju italijanskih naprednih sil, ki so tudi izšle iz odporniškega gibanja, kajti zapiranje v nekakšne rezervate ne bo zaustavilo asimilacije.»

S tržaškega ozemlja

Poslopje slovenske šole
v Križu je treba popraviti

Intervencija občinske svetovalke Jelke Gerbec

Poslopje slovenske osnovne šole v Križu, v katerem je tudi slovenski otroški vrtec, je v izredno slabem stanju. Pritožujejo se učitelji, učenci in starši.

Občinska svetovalka KPI tovarišica Jelka Gerbec je dne 15. oktobra t. l. pozvala občinsko upravo, naj ukrene kar je potrebno za čim prejšnjo obnovitev poslopja. Zahtevala je tudi, naj se tako šola kot vrtec sodobno opremi.

Iz obsežne dokumentacije, ki jo je naša občinska svetovalka poslala pristojnim občinskim odbornikom, povzemamo naslednje:

Posebno nujno je obnoviti sanitarne naprave, okenske okvire in deloma tudi stopnišče; urediti je treba odtočne naprave, zgraditi nadstrešek nad vhodom in prenoviti tudi zunanja vrata. Šola potrebuje nove klopi, saj so sedanje že močno obrabljene; potrebna je tudi druga oprema. Šola naj dobi tudi harmonij, ki je nujno potreben za pevске vaje otroškega zbora.

Prostor, v katerem je otroški vrtec ne ustreza svojemu namenu, je pretesen in nehygienski.

Slovenski otroški vrtec v Križu bi moral dobiti še eno vzgojiteljico.

Sestanek prosvetarjev
v Saležu

V torek zvečer je bil v Saležu širši sestanek, ki ga je sklicalo krajevno prosvetno društvo. Na sestanku so razpravljali o vprašanjih, ki so združena s pozitivno kulturno-prosvetne dejavnosti v Saležu in v drugih vaseh zgoščiške občine. Razveseljivo je zlasti to, da se je stanika poleg starejših prosvetnih delavcev udeležilo mnogo mladine. Med drugim so na sestanku razpravljali tudi o pripravah na redni občni zbor prosvetnega društva Rdeča zvezda. Sklenjeno je bilo tudi, da se skliče še en sestanek v sredo, 5. novembra zvečer. Občni zbor je sklican za 12. november.

Izjava openskega
Akcijskega odbora

Ko so se v teh dneh pojavili po glavnih opinskih ulicah novi dvojezični napisi, ki jih je postavila skupina trgovcev in gostilničarjev,

Akcijski odbor
v imenu openskega prebivalstva izraža priznanje tem našim gospodarstvenikom, ki so s tem učinkovito prispevali k uveljavitvi naših neodtujljivih pravic.

Ob tej priliki vabi slovenske trgovce, gostilničarje, obrtnike, podjetnike in profesionaliste, da sledijo temu častnemu zgledu in tako stvarno prispevajo svoj delež k uresničitvi naše narodne enakopravnosti.

To bo tem lažje, ker uporaba te nam zakonsko priznane pravice ne pomeni nobene večje davčne obremenitve. Za dvojezični napis bo plačal isti davek, kot ga plačuje zdaj za enojezičnega.

Akcijski odbor - Opčine

Krožek KASTA sporoča

Krožek absolventov slovenske trgovske akademije v Trstu sporoča naslednje:

Ministrstvo za delo in socialno skrbstvo je razpisalo javni natečaj na podlagi naslovov in izpitov za 11 mest zdravnik pri sedežih v čezeli Furlaniji - Julijski krajini. Natečaja se lahko udeležijo zdravniki-kirurzi, ki imajo habilitacijo, so vpisani v register zdravnikov in njihova starost ne presega 35 let. Prošnje na kolkovanem papirju je treba

odposlati INAIL-u v Rim, via IV Novembre 144 - 00187, najkasneje do 1. decembra t.l. (Uradni list št. 250 z dne 2.10.69.)

Ministrstvo za poljedelstvo in gozdove je razpisalo natečaj za 20 mest svetnika 3. razreda v vodilnem staležu - administrativni sektor. Interesenti morajo imeti doktorat v ekonomiji, pravo, itd.

Prošnje je treba predložiti do 9. decembra t.l. na Ministrstvo in sicer Direzione generale degli affari generali, Ufficio concorsi - Rima, via XX Settembre n. 20. (Uradni list št. 258 z dne 10.10.69.)

SLOVENSKO GLEDALISCE
V TRSTU

Kulturni dom

Levstik - Mahnič:

«MARTIN KRAPAN»
(Igra v dveh delih)

V nedeljo, 2. nov. ob 16. uri
(Okoliški abonma)

V ponedeljek, 3. nov. ob 16.

V torek, 4. novembra ob 16.

V sredo, 5. novembra ob 16.

V četrtek, 6. novembra ob 16.

V petek, 7. novembra ob 16.

V soboto, 8. novembra ob 16.

Abonmaji za predstave Slovenskega gledališča v Trstu za sezono 1969-1970 so na razpolago vsak dan od 12. do 14. ure pri blagajni Kulturnega doma. Abonmajske izkaznice bodo na razpolago eno uro pred pričetkom predstav pri blagajni Kulturnega doma.

Iz goriške pokrajine

Uspele stavke delavcev

Tudi na Goriškem so številne stavke stoodstotno uspele. V četrtek, 23. oktobra so se v skolpu vsedravnne stavke vzdržali dela gradbinci in delavci kraških kamnolomov, v petek, 24. oktobra pa so stavkali delavci sovodenjske predilnice.

Kakor po vsej Italiji tako tudi v goriški pokrajini življenjski stroški rastejo z dneva v dan, plače delavcev pa rastejo z veliko zamudo. Za povišanje plač pa so potrebne dolge borbe v obliki stavk. To je namreč edino orožje, s katerim razpolagajo delavci. Tovarnarji in podjetniki popustijo le kadar jih k temu prisili enotnost delavcev. Poleg problema izboljšav pa obstoja še cela vrsta vprašanj, ki zadevajo delavske pravice in sindikalne svoboščine.

Na goriškem Krasu obratujejo sedaj trije kamnolomi z delavnicami, in sicer Cotič, Sgubin in Puia. V teh kamnolomih je zaposlenih nad 60 delavcev z Vrha, iz Poljan, Dola in Jamelj. Gre za izkušene kamnoseke, ki so to obrt podedovali že od svojih dedov. Kljub strokovni izkušenosti pa so Kraševci večkrat epharjeni. Če dandanes delavci po vsej Italiji zahtevajo zvišanje plač in večje svoboščine na delovnem mestu, se tu postavlja vprašanje spoštovanja pravic, ki so jih delavci dosegli z dolgotrajnimi borbami in ki so že zapisane v državnih zakonih. Vsi ti problemi so prišli na dan pretekli četrtek na sindikalnem sestanku. Delavci so razpravljali o svojih zahtevah glede nove delovne pogodbe, ki zahteva primerno zvišanje plač, zajamčen letni zaslužek za delavce v kamnolomih, 40-urno delo v petih dneh, sindikalne pravice in svoboščine. Za



V nedeljo, 19. oktobra je bila v Vidmu manifestacija proti paktu NATO in proti vojaškim služnostim v Furlaniji - Julijski krajini. Manifestacije so se udeležili tudi tovariši in prijatelji iz Trsta in Gorice

Proslave obletnice
oktobrske revolucije

V četrtek, 6. novembra ob 20. uri bo svečana proslava v kinu Verdi v Miljah. Nastopil bo tudi pevski zbor Vasilij Mirk s Proseka-Kontovela.

V soboto, 8. novembra ob 20. uri bo proslava na Opčinah. Nastopila bo pevsko-glasbena skupina iz Pedlonjerja.

Proslave bodo tudi v drugih sekcijah.

Življenjski jubilej
prof. Andreja Budala

Prof. Andrej Budal slavi danes svoj 80. rojstni dan. V počastitev njegovega jubileja je bila sinoči v Kulturnem domu prireditev, na kateri sta sodelovala pevška zbor

«Oton Zupančič» iz Standreža (rojstnega kraja jubilarja) in «Gallus» iz Trsta. O življenju in delu prof. Budala je govoril pesnik Filibert Beneditič, člani Slovenskega gledališča pa so brali odlomke iz jubilarntovih literarnih del.

Dr. Andreju Budalu pošiljamo iskrena voščila.

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so me na kakršen koli način počastili ob 35-letnici gledališkega delovanja.
DANILO TURK-JOCO

Nadaljevanje
Delavski boji

no revijo («Il Manifesto»), v kateri se je partijska politika podvrgla najostrejši kritiki in tudi grobim deformacijam. CK KPI je do tega vprašanja pristopil načelno in politično, s tovariši, ki so začeli frakcijsko dejavnost je obširno in poglobljeno razpravljali in — upamo — položili temelje za ustvaritev trdnjše enotnosti in premostitev pojavi, ki je postal že vir političnih spekulacij v meščanskih krogih.

Partija ni povzela nikakršnih birokratskih ali administrativnih ukrepov, ker bi to ne rešilo vprašanja, nasprotno, dokazala je, da je politično nerešljivo. S široko pravico pa hoče okrepiti lastne vrste in usposobiti partijo za nadaljnje spopade z razrednim nasprotnikom, ki se mu je verjetno razblinila utvara, da bo partija postala «debatni krožek» ali s strujami zrahlijan organizem. Partija ostane to, kar mora biti: orožje delavskega razreda v neenakem boju z razrednim nasprotnikom, in v tem sledi osnovnim načelom, ki so se uveljavili v svetovnem revolucionarnem gibanju.

Nasprotniki in zavezniki, kakorkoli že gledajo na nas komuniste, se morajo s tem sprizniti in to upoštevati.

Možnosti kolektivne
varnosti

ga pomena so vsekakor predlogi o sklicanju evropske konference o varnosti, ki so bili v zadnji dobi še posebej aktualizirani.

Vse to nikakor ne bi smelo biti odstopanje socialističnih in drugih naprednih in demokratičnih sil od idejnega in političnega boja, ki je pogoj za družbeni napredek, pa tudi od nadaljnega pozitivnega razvoja mednarodnih odnosov. Vsekakor je prvi pogoj vsakega realističnega boja za kolektivno varnost v proizvajanju in priznavanju dejstva, da problemov te vrste ni mogoče reševati z vojno ali z mešetarjenjem velikih sil na račun drugih narodov, ampak samo z notranjo akcijo naprednih in demokratičnih političnih sil v vsaki posamezni državi ter z dogovarjanjem in razumeva-

njem med enakopravnimi narodi tako tistimi v blokkih kakor tistimi zunanji blokov.

VPRASANJE — Priznavanje sedanje evropske stvarnosti — ne dotakljivost meja in obstoj dveh suverenih nemških držav — je odločilni moment za proces popuščanja v Evropi. Kako bi pozitivno odjeknilo, če bi to stvarnost priznale vse države?

ODGOVOR — Strinjam se z glediščem, da je priznanje sedanjih evropske stvarnosti odločilni moment za proces popuščanja v Evropi. Se več, rekel bi, da je takšno priznanje edina možna izhodna točka za nastanek takih okoliščin, ki bodo omogočile pozitivne rezultate v prizadevanjih za uvedbo sistema kolektivne varnosti v Evropi.

Sele priznanje obstoja dveh suverenih nemških držav bo ustvarilo okoliščine, da postane «nemško vprašanje» zadeva Nemcev samih. Zdaj to vprašanje obremenjuje vse evropske odnose in preprečuje sleherni napredek v reševanju problemov evropske kolektivne varnosti. V bistvu gre za nadaljnji družbeni razvoj nemškega naroda, za problem dveh družbenih in političnih sistemov, ki ga ni mogoče reševati z vsiljevanjem rešitve od zunaj, ne da bi to sprožilo novo svetovno vojno. Sodelovanje, zblizevanje in združevanje dveh nemških držav je možno samo v daljšem procesu, vzporedno z družbenim in političnim razvojem v obeh delih Nemčije, z njunim dogovarjanjem in s postopnim razširjanjem vzajemnega sodelovanja. S tako usmeritvijo bi se evropske države iznebile hipoteke nemškega vprašanja in bi se lahko z večjim realizmom in močnejše obrnile k problemom evropskega sodelovanja, k ustvarjanju okoliščin za sistem kolektivne varnosti.

Prav tako je jasno, da je nedotakljivost sedanjih evropskih meja, kar pomeni tudi mejo na Odrin Nisi, ena izmed bistvenih komponent miru in varnosti v Evropi.

S tem nikakor nočem reči, da je «status quo» v Evropi nekaj najbolj idealnega. Nasprotno, to stanje je potrebno v marsičem spremeniti in bo prav gotovo tudi spremenjeno. Vendar je mogoče spremeniti samo po miroljubni poti, v demokratičnih odnosih med narodi edinole v taki Evropi, v kateri so odnosi med državami in narodji zasnovani na sistemu in občutku kolektivne varnosti. Zato bi povezovanje reševanja številnih vprašanj sodelovanja med evropskimi državami v «nemško združitvijo» in z izpodbijanjem sedanjih meja na Odrin Nisi ne samo zapiralo pot h kolektivni varnosti Evrope, ampak bi tudi podaljševalo razcepjenost Evrope na vojaške zveze. S tem bi se Evropa spreminjala v žarišče mednarodne napetosti, namesto da bi bila eno izmed glavnih oporišč miru v svetu.

Ko pravim, da brez priznanja sedanjih evropskih meja in obstoja dveh suverenih nemških držav ni niti kolektivne varnosti v Evropi, s tem nočem reči, da je treba kronološko pogojevati rešitev enega vprašanja z rešitvijo drugega, čeprav so ti problemi povezani med seboj, pa se po svoje med seboj tudi pogojujejo. Jasno je namreč, da bo vsakršno prizadevanje za konkretno obravnavanje kolektivne varnosti v Evropi pomagalo spoznati in sporazumno rešiti problem dveh nemških držav in nedotakljivost meja, pa tudi obratno.

DELO
glasilo KPI za slovensko
narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst - UL
Torrebianca 12